

Indsigtsrapport

Brugervenlig jura i landbruget

Juni 2018

Indholdsfortegnelse

Om projektet "Brugervenlig jura i landbruget"	2
Undersøgelsens videnskilder	2
<i>Informanter fra telefoninterviews.....</i>	<i>2</i>
Indsigter om jura	4
Indsigter om landmænd	5
Indsigter om rådgivere	6
Indsigter om formidling	6
<i>Skriftlig formidling online hiter .....</i>	<i>6</i>
<i>Landbrugsinfo.dk – plads til forbedring .....</i>	<i>7</i>
<i>Kanaler: Nyhedsbreve er bedst .....</i>	<i>7</i>
<i>Andres fortolkning af jura er vigtig .....</i>	<i>7</i>
<i>Vil selv tage kontakt.....</i>	<i>8</i>
Informationskilder til løbende orientering i jura.....	8
Informationskilder ved akut juridisk spørgsmål.....	9
Fokusområder og brugersforslag.....	12
1. <i>Hjælp til selvhjælp på landbrugsinfo.dk .....</i>	<i>12</i>
2. <i>Fokus på juraens gråzoner og uklarheder .....</i>	<i>12</i>
3. <i>Samme mængde teori, men mere praksis.....</i>	<i>12</i>
4. <i>Kun opdateret jura .....</i>	<i>13</i>
5. <i>Konkret formidling .....</i>	<i>13</i>
6. <i>En hjælpende hånd: Ekstra materiale .....</i>	<i>13</i>
7. <i>En hjælpende hånd: Læring og undervisning .....</i>	<i>13</i>
Konklusion.....	14
Bilag 1: Brugernes forslag i den kvalitative undersøgelse	15
Bilag 2: Yderligere forslag fra den kvantitative undersøgelse	18

Om projektet ”Brugervenlig jura i landbruget”

Dette er en undersøgelse af danske landmænd og rådgiveres interesse og behov for jura. Der er indsamlet viden om foretrukne formidlingsformer og konkrete forslag til at gøre jura mere brugervenligt. Formålet med projektet har været at få indsigt i, hvordan jura kan gøres mere brugervenligt og dermed sikre landmændene et godt juridisk beslutningsgrundlag i fremtiden.

Undersøgelsens videnskilder

Rapportens indsigter og forslag er baseret på to videnskilder

- 1) Kvantitativ undersøgelse foretaget via online spørgeskema blandt 145 landmænd og 65 rådgivere (uddybnet nedenfor)
- 2) Kvalitativ undersøgelse foretaget via telefoninterviews med 7 landmænd og 5 rådgivere

Den kvantitative undersøgelse blev distribueret ad to omgange. I første omgang gennemførte 145 landmænd og 25 rådgivere spørgeskemaet. I anden omgang blev spørgeskemaet udelukkende distribueret til rådgivere, hvor 40 gennemførte.

Der vil gennem rapporten optræde nogle tilsyneladende modstridende indsigter fra hhv. den kvalitative og kvantitative undersøgelse, som vil blive uddybet løbende. At resultaterne kan virke modstridende er blandt andet grundet de dårlige omstændigheder for at få uddybende svar i en kvantitativ undersøgelse sammenlignet med en kvalitativ undersøgelse. Eksempelvis fremhæver landmændene i den kvantitative undersøgelse rådgivere som den anden mest værdifulde informationskilde til at få svar på juridiske spørgsmål. Men den kvalitative undersøgelse viste, at landmænd gennemsnitligt bruger rådgiveren til at få svar på sine juridiske spørgsmål en gang om året, og at de selv kan finde svar i 75% af tilfældene, typisk via online materiale. Derfor har rådgiverne ikke en så central rolle i forhold til jura, som først antaget ud fra den kvantitative undersøgelse.

Svarmulighederne i en kvantitativ undersøgelse er dels afgrænsede og dels biased fra afsenders side, fordi man stiller spørgsmålene på baggrund af en forventning til svar. Derfor vægter nogle svar fra den kvalitative undersøgelse højere i denne indsigtssrapport, og af den grund redegøres der for den kvalitative undersøgelses informanter herunder.

Informanter fra telefoninterviews

Landmand 1 (svin)

Bedrift: 1200 søer, en smule ammekøer, udlejningsejendomme, 6-8 ansatte.

Vigtige juridiske områder: Ansættelsesret, kontrakter, økonomi, konkurs, arv, testamente.

Landmand 2 (planteavl og svin)

Bedrift: Planteavl (65+280 ha.) og 20.000 svin, 3-5 ansatte.

Vigtige juridiske områder: Meget interesseret i jura, særligt natur, klima og miljø.

Landmand 3 (planteavl)

Bedrift: Planteavl (110 ha).

Vigtige juridiske områder: Støtteregler

Landmand 4 (Kvæg og planteavl)

Bedrift: Planteavl (110 ha). 1-2 ansatte. Vigtige juridiske områder: Generationsskifte, krydsoverensstemmelse, ansættelse, vandplaner.

Landmand 5 (svin og planteavl)

Bedrift: 18.000 ha planteavl, 18.000 slagtesvin, 3-4 ansatte.

Vigtige juridiske områder: Skat og miljø (afstand/lugtkrav), ansættelsesret.

Landmand 6 (planteavl, kvæg, mm.)

Bedrift: Planteavl (185 ha), kvigehotel, udlejning af stalde, vindmøllestrøm. Ingen ansatte. Vigtige juridiske områder: Salg/udlejning, har dog ikke haft stort behov for jura. Særlig interesse for skatteregler.

Landmand 7 (planteavl, svin)

Bedrift: Planteavl (104 ha), 450 søer, konventionel. 1-2 ansatte.

Vigtige juridiske områder: Miljø (særligt vandløb).

Rådgiver 1 (projektilskud)

Rådgiver siden 1981.

Primære rådgivningsområder: Projektilskud (herunder krav, tidsfrister).

Rådgiver 2 (staldbyggeri/udleje/kontrakter/erstatning, særligt svin)

Rådgiver siden 1981.

Primære rådgivningsområder: Staldbygning, udlejning af stalde, smågriskontrakter, erstatningsopgørelser.

Rådgiver 3 (miljø)

Rådgiver siden 2002.

Primære rådgivningsområder: Miljøgodkendelser (husdyrlov, husdyrsgødningsbekendtgørelsen, byggesagsjura, dyrevelfærdsloven, lov om hold af grise og mink).

Rådgiver 4 (kriserådgivning)

Rådgiver siden 1985.

Primære rådgivningsområder: Kriserådgivning (krisehåndtering, gældssager, konkurslovgivning, sikkerhedsstillelse osv.).

Rådgiver 5 (skat)

Rådgiver siden 2008.

Primære rådgivningsområder: Skat, moms og afgifter (særligt personskat, virksomhedsskat, selskabsskat).

Indsigter om jura

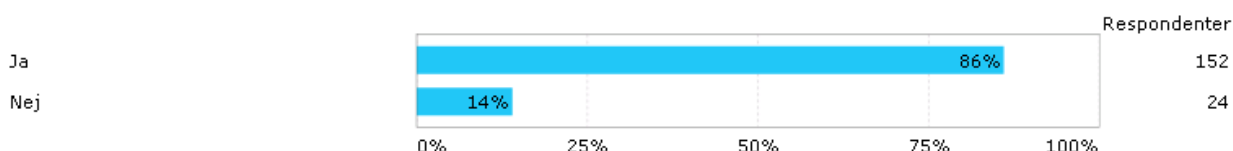
I den kvantitative undersøgelse svarede 100% af rådgiverne, at de generelt interesserer sig for jura, mens det kun var omkring 50% af landmændene, der synes, at jura er interessant. Adspurgt mener kun 50% af informanterne i den kvantitative undersøgelse, at der er behov for, at jura præsenteres mere brugervenligt. Dog svarer 86-88%, at jura kan være svært at forstå.

Er der generelt behov for, at juridisk information bliver præsenteret mere brugervenligt?

Krydset med: Hvad er din profession?

	Landmand	Rådgiver	I alt
Ja	74	13	49,7%
Nej – det er fint forståeligt, som det er	75	13	50,3%
I alt	149	26	175

Kan jura være svært at forstå?

”Hvad er brugervenlig jura?”

Ifølge landmændene skal sprog og tone gøres mere lettilgængelig, så juraen bliver konkret og gennemskuelig. Rådgiverne tilføjer, at jura kan gøres mere brugervenligt ved at være

sammenskrevet og opdateret, så de ikke skal bruge for meget tid på at samle trådene af tidligere og ny lovgivning. Desuden kan jura ifølge rådgiverne blive mere brugervenlig, hvis gråzonerne fjernes vha. praktiske cases, afgørelser og domsfældelser.

”Når tingene er skrevet på jysk. Det værste ved jura er, hvis det står beskrevet, som en jurist skal læse det.” Landmand 5

”Lovteksten skulle skrives, så landmanden kunne forstå den – så han ved, hvad han må og ikke må.” Landmand 5

”Sammenskrevet, opdateret og overensstemmende information, så man ikke selv skal bruge tid på at samle trådene – det værste er at få en lov, som er ændret fire gange siden.” Rådgiver 3

”Jura er to ting: Lovgivning og retsafgørelser. Altså teori og praksis. Som rådgivere har vi brug for domstolsafgørelserne til bedst at kunne rådgive landmændene.” Rådgiver 4

”At artiklerne kommer ud i små mundrette bidder, så vi ikke bliver blæst bagover.” Rådgiver 4

Indsigter om landmænd

Landmændene forholder sig generelt først til jura ved behov og prioriterer så lidt tid som muligt på det løbende. De synes grundlæggende, at jura er svært og kompliceret, men er nysgerrige på juridiske områder, der kan have betydning for dem og deres bedrift. De er glade for nyhedsbrevene og ville ikke undvære dem til at orientere sig i (læser overskrifter). Ved akutte spørgsmål ønsker de løsninger hurtigst muligt og nyder fleksibiliteten i selv at kunne søge information online om aftenen og i weekenden, i pausen eller i traktoren, så de ikke er afhængige af fx rådgivere. Landmænd vil gerne betale for rådgivernes ekspertise og ansvar, men er opmærksomme på det professionelle forhold (at det koster penge, og at rådgivere til tider er mere på fx medarbejdernes (lovens) side, end landmandens, osv.). De har større tendens til at ringe til rådgiverne, når et juridisk spørgsmål presser sig på i arbejdstiden, men generelt forsøger de selv at finde svar på nettet i første omgang. Flere indsigter findes under afsnittene ”indsigter om formidling” og ”oversigt over informationskilder”.

Vigtige juridiske emner for landmænd (svar fra kvantitativ undersøgelse):

- Planteavlere: Arealstøtte (80 ud af 128 planteavlere). Miljøret angives også som vigtig for halvdelen af planteavlerne.
- Kvæg- og svineproducenter: Ingen særlige områder
- Alle landmænd: Arealstøtte, skat, familiejura, ejer- og generationsskifte

”Jeg synes, jura er vigtigt, men det er tørt. Jeg er egentlig mest interesseret i at kende smuthullerne i lovgivningen.” Landmand 5

”Landmændene gider ikke selv løse juridiske problemer. De kan tjene flere penge ved at sidde bag skærmen og bruge tid på produktionsoptimering.” Rådgiver 5

"Jeg oplever apati fra landmænd i forhold til at søge tilskud – det er for tidskrævende og svært for dem." Rådgiver 1

"Landmænd er de eneste, der kun har gået syv år i skole og kan stå med en gæld på 100 mio. kr. Landmænd skal vide SÅ meget. De skal hjælpes – med få, nemme lærersætninger." Rådgiver 2

"Man skal selv kunne klare det langt hen ad vejen, for det er dyrt med jurister. Vi bruger rådgivere, men de ved ikke mere end os selv." Landmand 4

Indsigter om rådgivere

Rådgivere er grundlæggende interesserede i jura og fortæller, at meget jura "ligger på rygraden". Mange karakteriserer sig selv som netværksbaserede rådgivere, der udnytter andres (kollegers, juristers, kommunens) viden eller tolkning af jura. Til gengæld er de eksperter på egne, afgrænsede områder, så de også kan hjælpe andre. Mange beskriver netværket som uundværligt i processen med at få svar på juridiske spørgsmål – især fordi jura ofte er et spørgsmål om fortolkning og har mange gråzoner.

Der er store individuelle forskelle på rådgivernes serviceniveau over for landmændene. Nogle kontakter selv landmændene og fortæller om nye tilskud og deadlines, udskriver relevante SEGES-artikler til dem og lægger materiale op på rådgivningscentrets Facebookside. Andre er opmærksomme på ulempen ved at servicere landmænd for meget, da det kan lægge for meget ansvar over på rådgiveren.

Der er også store forskelle i rådgivernes forhold til landmændene. Andre har et mere distanceret og professionelt forhold til sine kunder. Eksempelvis fortæller Rådgiver 1 om sit distancerede forhold til landmændene, fordi han oplever, at nogle landmænd passerer deadlines med vilje og beskylder rådgiveren for overskridelsen, så landmanden kan få erstatning fra sin forsikring.

"Hvis en sag løber over et halvt år, kommer man tæt på landmanden og får et personligt forhold til ham. Derfor vil man gerne give god rådgivning – der er meget på spil". Rådgiver 1

Indsigter om formidling

Skriftlig formidling online hitter

Der er stor enighed om, at skriftligt materiale online er den mest optimale formidlingsform.

75-88% af landmænd og rådgivere angiver, at de ønsker jura formidlet skriftligt frem for mundtligt. Online materiale er fleksibelt, hvilket især er vigtigt for landmændene, der også ønsker at kunne finde svar på spørgsmål om aftenen eller i weekenden, når det ikke er muligt at kontakte en rådgiver. Skriftligt materiale prioriteres generelt frem for andre formidlingsformer som fx video, fordi det er hurtigere at orientere sig i. I den forbindelse nævnes overskrifterne som afgørende for brugervenlighed, da man hurtigt kan orientere sig via dækkende overskrifter.

I telefoninterviewene angiver informanterne, at de selv kan finde svar på sine spørgsmål online i 80-90% af tilfældene. Korte, præcise artikler online er både landmændenes foretrukne format (77%) og rådgivernes (88%).

Landbrugsinfo.dk scorer højest, når rådgiverne spørges, hvor skriftligt juridisk information er bedst beskrevet (35%). Derudover fremhæves Karnov af rådgiverne. De fleste landmænd "ved ikke", hvor skriftligt jura er bedst beskrevet (34%), mens 25% af landmændene svarer landbrugsinfo.dk som anden og nyhedsbreve (16%) som tredje bedste kilde. I telefoninterviews var det tydeligt, at især landmænd ikke er klar over, hvad kilden på informationen er, fordi de søger via Google.

Landbrugsinfo.dk – plads til forbedring

91% af rådgiverne angav i den kvantitative undersøgelse, at de ved, at de kan finde relevant lovstof på landbrugsinfo.dk, mens kun halvdelen af landmændene var klar over det. Mange fravælger siden, fordi de oplever problemer med søgefunktionen eller synes, at siden har konkrete mangler. I telefoninterviews efterspurgte flere informanter eksempelvis, at landbrugsinfo.dk kun indeholder opdateret jura, så ældre lovgivning ikke forvirrer, og at der bør ligge skabeloner tilgængeligt på siden. Alle forslag er opsummeret i bilag 1.

Kanaler: Nyhedsbreve er bedst

Alle informanter, både landmænd og rådgivere, angav nyhedsbrevene som foretrukne kanal til løbende orientering i jura. I telefoninterviews angav informanterne generelt, at cirka 25% af indholdet har relevans for dem, mens de blot skimmer øvrige afsnit.

Sociale medier: Vandene er meget delte omkring jura på sociale medier. Meget få angiver sociale medier (fx LinkedIn og Facebook) som ønsket kanal, men kun få er direkte modstandere af formidling på sociale medier. Nogle angiver i kommentarer i den kvantitative undersøgelse, at Facebook ikke bør benyttes til formidling af jura. Landmand 4 pointerer, at de altid er på arbejde, og at sociale medier griber ind i deres fritid.

Figur

Hvordan vil du helst modtage ny juridisk information? Du kan sætte flere krydser.

Krydset med: Hvad er din alder?

	Under 25 år	25-34 år	35-44 år	45-54 år	55-64 år	65 år eller ældre	I alt
Fra rådgiver	0	0	9	15	32	25	53,3%
Nyhedsbreve	0	0	10	21	34	38	67,8%
Via netværk	0	0	5	5	9	6	16,4%
Trykte medier (fx magasiner)	0	0	5	9	12	11	24,3%
Sociale medier (fx Facebook)	0	0	4	1	1	1	4,6%
Andet (angiv)	0	0	0	3	1	3	4,6%
I alt	0	0	14	33	54	51	152

Tabel: Viser landmændenes foretrukne formidlingskanaler.

Andres fortolkning af jura er vigtig

53% af landmænd angiver, at personlig kontakt er vigtig for dem i forbindelse med ny juridisk information. Der er ingen nævneværdige udsving i behovet for kontakt i forhold til landmændenes alder. I telefoninterviews fortalte flere landmænd, at kontakten både kan handle om

grundlæggende at blive indført i juraen, men også om man har fortolket juraen rigtigt. Personlig kontakt kan både være en kollega, en rådgiver eller sågar konen.

For rådgiverne er kontakt til netværket også vigtig – kolleger eller jurister. Kontakten tjener som forsikring om, at man har fortolket juraen rigtigt. Mange informanter peger i den forbindelse på, at jura kan tolkes på mange måder, at der er mange gråzoner og uoverensstemmelser mellem teori (jura) og praksis.

”Det specielle ved jura er, at man skal læse det, der står og ikke det, man tror, der står. Man skal lære at læse jura. Det bliver nemmere med tiden.” Rådgiver 3

Vil selv tage kontakt

Begge grupper foretrækker selv at tage kontakt til rådgivere/jurister omkring jura frem for at blive kontaktet direkte med ny information. Kun 25% landmænd svarer, at de vil kontaktes af en rådgiver frem for selv at tage kontakten. 83% rådgivere og 91% landmænd ønsker ikke, at SEGES’ jurister kontakter dem direkte med ny information. Telefoninterviews viste, at muligheden for selv at finde svar online, er det vigtigste for begge grupper.

Informationskilder til løbende orientering i jura

Landmænd

Flest landmænd angiver, at de sjældent har behov for juridisk information (33%), mens de øvrige primært svarer, at behovet er kvartalsmæssigt eller halvårligt. Kun 2,5% af landmænd svarer, at de har behov for juridisk information hver uge. De forholder sig til problemet ved behov og prioriterer minimum af sin tid på løbende orientering i jura. Dog prioriteres der mere tid om vinteren. De fleste landmænd, både i den kvalitative og kvantitative undersøgelse, fremhæver SEGES’ nyhedsbrev som foretrukne informationskilde at orientere sig i. Øvrige kilder er mere tilfældige – hvis de falder over en artikel i avisen, på Facebook eller hører noget fra andre landmænd. Tidsmæssigt bruger landmændene fra 15 min. månedligt til en time ugentligt på at forholde sig til jura – det primære tidsforbrug ligger ved konkrete/akutte juridiske spørgsmål.

”Man skimmer da. Men man læser ikke brugsanvisningen til vaskemaskinen, før man har problemet.” Landmand 1

”Man hører nogle historier fra hinanden, og derfor bliver man interesseret i selv at følge op på det.” Landmand 5

”Man kan godt bruge en halv dag en vinter, hvor man ikke skal på jagt, ellers skal det tage max 5 min.” Landmand 7

Rådgivere

Alle rådgivere fremhæver SEGES’ nyhedsbrev som foretrukne medie til at holde sig opdateret. Derudover er det meget individuelt, om man holder sig orienteret via andre kilder, eller forholder sig til problemet ved behov. Rådgiverne forholder sig til jura dagligt eller hver uge, men der er stor variation i tidsforbruget – lige fra 1-2 timer ugentligt (44% i spørgeskemaet) op til mere end 20

timer ugentligt (5% i spørgeskemaet). 46% svarer, at de ikke har nok tid til at læse og forstå jura, mens et lille overtal synes, at de har nok tid til jura i deres arbejde.

De fleste angiver, at SEGES bør stille ny juridisk information til rådighed inden for et par dage. Men rådgiverne udtrykker generelt ønske om hurtigere informering end landmændene. For både landmænd og rådgivere vægter kvaliteten af informationen dog højere end hvor hurtigt, den formidles.

Tabel 1: Oversigt over informationskilder til løbende orientering i jura

Oversigten er baseret på svarene fra telefoninterviews. Informationskilderne er nævnt i prioriteret rækkefølge. Nyhedsbreve er centrale i processen omkring løbende orientering i jura.

	1.	2.	3.	4.	5.
Landmand 1	Nyhedsbreve	Facebook			
Landmand 2	Nyhedsbreve	Internettet			
Landmand 3	Nyhedsbreve	Fagblade			
Landmand 4	Nyhedsbreve				
Landmand 5	Nyhedsbreve	Netværk			
Landmand 6	Nyhedsbreve	Landbrugs Avisen (trykt)	Børsen	Rådgiver	Netværk
Landmand 7	Netværk	Nyhedsbreve "Bæredygtigt Landbrug"	www.landbrugs Avisens.dk		
Rådgiver 1	Nyhedsbreve	Landbrugsinfo	Høringsportal	www.lbst.dk	www.fiskeristyrelsen.dk
Rådgiver 2	Nyhedsbreve	Landbrugsinfo	Netværk		
Rådgiver 3	Nyhedsbreve				
Rådgiver 4	Nyhedsbreve	Fagblade	Internettet	Aviser	
Rådgiver 5	Nyhedsbreve	Nyhedsbreve fra revisorer	Kurser	Møder	

Informationskilder ved akut juridisk spørgsmål

Landmænd

Tager i udgangspunktet sagen i egen hånd og finder svar online. Google er typisk første step, dernæst landbrugsinfo.dk. Hvis de ikke selv kan finde svar online, kontaktes en rådgiver, men det er sjældent. Landmand 2 fortæller, at han bruger rådgivningscentrene til jura hver anden måned, mens de øvrige landmænd svarer, at det cirka er én gang årligt. I telefoninterviews fortæller landmændene, at de i ca. 75% af tilfældene selv kan finde svar online. I den kvantitative undersøgelse svarer 38% af landmændene, at de ofte selv kan finde svar på juridiske spørgsmål. De bruger alle computer og/eller telefon og forholder sig til problemet såvel i traktoren som på kontoret om aftenen – når problemet er der og skal håndteres.

"Jeg forholder mig til jura, når jeg er på skidderen (...) jeg ved lidt om alting, men få ting ved jeg meget om." Landmand 7

Rådgivere

Rådgivere er bevidste om, hvem eksperterne på området er, og går direkte til dem med sine spørgsmål. Første step er typisk online ekspertkilde (fx lovsamling eller en Styrelses hjemmeside), dernæst kolleger med erfaring på området eller jurister ved SEGES. Rådgiverne fortæller i telefoninterviews, at de gennemsnitligt er i kontakt med SEGES' jurister en gang i måneden eller hver anden måned, og at det ofte handler om at få andres fortolkning af juraen/opklare gråzonerne. Rådgiver 5 peger på, at prisen er en stor barriere for mange rådgivere ift. at kontakte SEGES. 70 % af rådgiverne svarer i den kvantitative undersøgelse, at det "ofte" lykkes for dem selv at finde svar på sine spørgsmål.

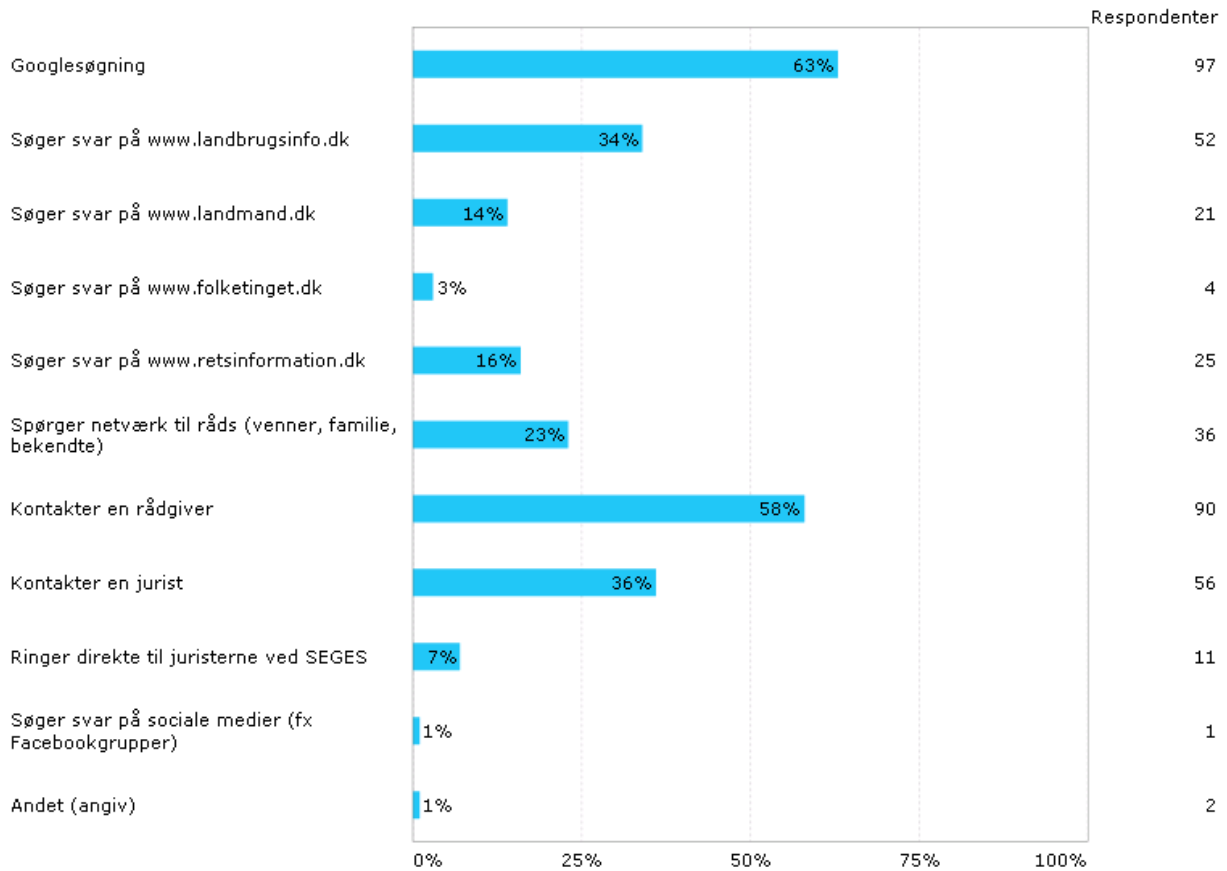
Tabel 2: Oversigt over informationskilder ved akut juridisk spørgsmål

Oversigten er baseret på svarene fra telefoninterviews. Informationskilderne er nævnt i prioriteret rækkefølge.

	1.	2.	3.	4.	5.
Landmand 1	Rådgiver	Google	Rets-information.dk	Advokat websites	Landbrugsinfo
Landmand 2	Google	Landbrugsinfo	Rådgiver	Axelborg	SEGES /kommunen
Landmand 3	Google	Rets-information.dk	Landbrugsinfo		
Landmand 4	Google	Rådgiver	SEGES		
Landmand 5	Google	Landbrugsinfo	Netværk		
Landmand 6	Google	Landbrugsinfo	Kone	Rådgiver	Advokat
Landmand 7	Google	Netværk	Rådgiver		
Rådgiver 1	www.lbst.dk	Google	Kollegaer	Erfa-gruppen	SEGES
Rådgiver 2	Ekspertes, fx Axelborg				
Rådgiver 3	www.mst.dk	Google	Landbrugsinfo	Kollegaer	SEGES /kommunen
Rådgiver 4	Landbrugsinfo	Google	Kollegaer	Advokat	SEGES
Rådgiver 5	Karnov	Landbrugsinfo	Skats juridiske vejledning	Rets-information	SEGES /netværk

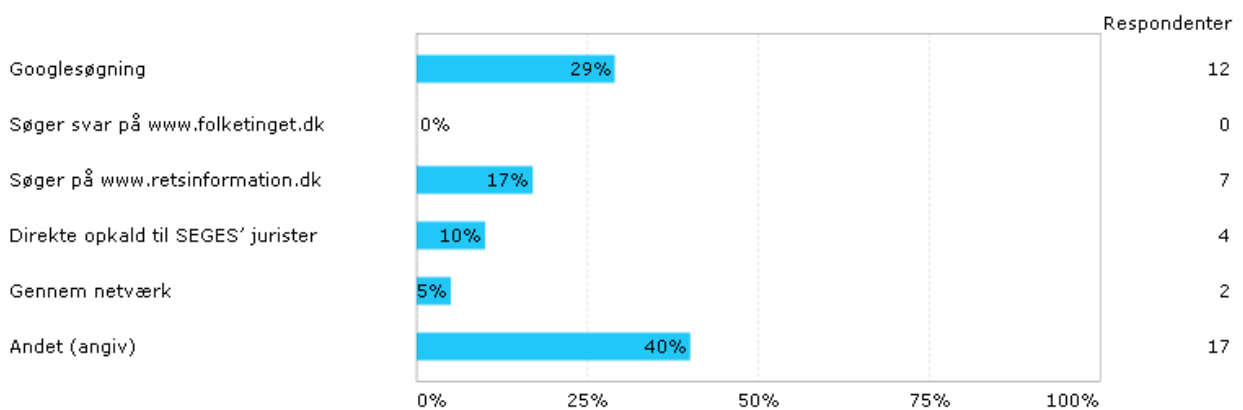
Herunder ses en oversigt over, hvor landmænd søger svar på spørgsmål. Google angives af flest som foretrukne informationskilde, dernæst rådgiver. Dog viste den kvalitative undersøgelse, at det er meget sjældent, at landmænd henvender sig til rådgiver med juridisk spørgsmål – gennemsnitligt en gang om året.

Hvad gør du, når du har et juridisk spørgsmål? Du kan sætte flere krydser.

Nedenfor kun rådgivere

Hvor søger du svar på dine juridiske spørgsmål?

Ovenfor ses en oversigt over rådgivernes foretrukne informationskilder. I kommentarer angiver de, at "andet" indbefatter Karnov (nævnes af 50%), mail til SEGES, søgning på skat og ft.dk. Flere angiver, at processen består af en kombination af flere af kilderne.

Fokusområder og brugerforslag

Nedenstående fokusområder er en opsummering af landmænd og rådgiveres behov og informanternes (fra den kvalitative undersøgelse) egne forslag til at gøre jura mere brugervenligt.

1. Hjælp til selvhjælp på landbrugsinfo.dk

Tilgængelighed er vigtig. Særligt landmænd vil gerne have muligheden for selv at kunne finde svar på sine spørgsmål, så kontakt til fx rådgiver ikke er nødvendigt. Online skriftligt materiale (fx på landbrugsinfo.dk) er fleksibelt og kan besvare spørgsmål uden for rådgivernes arbejdstid. Det betyder meget for landmænd, som håndterer juridiske problemer og spørgsmål, når de opstår – på alle tider af døgnet, alle ugens dage.

Både landmænd og rådgivere efterspørger i den kvantitative og kvalitative undersøgelse en bedre søgefunktion til at finde svar på spørgsmål.

Brugerforslag (uddybet i bilag 1):

- Bedre søgefunktion, evt. stifunktion
- FAQ: Mulighed for at se spørgsmål og svar på andres juridiske spørgsmål
- Help Desk eller chatfunktion
- Oversigt/kalender. Fx med vigtige datoer for at søge tilskud, så, etc.

2. Fokus på juraens gråzoner og uklarheder

”Det er i gråzonerne, rådgiverne er udfordrede, ikke i selve juraen!” (rådgiver siden 2002) nr.

Rådgivere ønsker at være eksperter inden for sit område og har styr på det teoretiske. De udfordres, når teorien ikke er helt gennemsigtig, men kan fortolkes på forskellige måder. Her bruger de andre eksperters råd og vejledning. For selv at kunne besvare spørgsmålene efterspørger de adgang til retsafgørelser på landbrugsinfo.dk, praktiske eksempler i artiklerne og cases fra det virkelige liv. Desuden ville det afhjælpe rådgiverne at have adgang til andre rådgiveres spørgsmål og SEGES' svar hertil. Uddybende information i form af praktiske eksempler og retsafgørelser ville også hjælpe mange landmænd, da de fleste i denne gruppe benytter landbrugsinfo.dk i søgning efter svar på akut juridisk spørgsmål (jf. tabel 2).

Brugerforslag (uddybet i bilag 1):

- Cases/praktiske eksempler
- Adgang til resposumsager
- Retsafgørelser fra forskellige valgkredse
- SEGES' kommentarer på miljøklagenævnsafgørelser
- Letforståeligt sprog: Landmændene ønsker et lettere sprog og mindre indforståethed

3. Samme mængde teori, men mere praksis

Rådgiverne er glade for SEGES' teoretiske vinkel på jura og synes, juristerne er dygtige. Men begge grupper efterspørger en mere praktisk vinkel i artikler, nyhedsbreve og på landbrugsinfo. Praktiske eksempler kan give en bedre forståelse for lovgivningen, og for hvordan den virker i praksis.

Brugerforslag er de samme som ovennævnte

4. Kun opdateret jura

"Hvis der er hul i loven, lapper man det med en ny lov, derfor bliver jura noget bøvlet noget."

(Landmand 1)

Især rådgiverne bruger meget tid på at undersøge, om det er den nyeste lovgivning, de har fundet. Det er meget tidskrævende at orientere sig i jura og finde nyeste version. Landmænd giver op på forhånd, hvis de ved, at de skal bruge for meget tid på at orientere sig i mange forskellige artikler. Deres tid er værdifuld, og den prioriteres.

Brugerforslag (uddybet i bilag 1):

- Slet gamle artikler og sørg for, at tilgængelig jura er nyeste jura

5. Konkret formidling

Særligt landmændene efterspørger et lettere forståeligt sprog i artikler, nyhedsbreve, på hjemmesiden. For både landmænd og rådgivere er særligt overskrifterne i nyhedsbrevene værdifulde, fordi de benyttes til løbende orientering og er den mest tidsbesparende måde at holde sig ajourført. Derfor skal overskrifterne være rammende. Både landmænd og rådgivere læser kun det stof, som har relevans for deres personlige bedrift eller rådgivningsområde.

Brugerforslag (uddybet i bilag 1):

- Præcise overskrifter i nyhedsbrevene
- Enkel præsentation: Tabeller, diagrammer, faktabokse, som er lettere at afkode end tekst
- Letforståeligt sprog og mindre indforståethed: *"Overskrifterne skal være mere tydelige. Fx "ansættelsesforhold paragraf XX" er ikke så god som "ferieloven ændret"."* Landmand 4

6. En hjælpende hånd: Ekstra materiale

Begge grupper efterspørger materiale fra SEGES, som kan lette deres arbejde.

Brugerforslag (uddybet i bilag 1):

- Online eksempler på fx forpagtningskontrakter til inspiration og download
- Lettilgængelig juridisk information (fx pjecer, artikler), som rådgiverne kan give videre til landmændene
- Letforståeligt materiale målrettet landmænd (til deling det på rådgivningscentrets sociale medier)

7. En hjælpende hånd: Læring og undervisning

Begge grupper efterspørger kurser til indføring i ny eller kompliceret jura. Her er online kurser (webinarer, videomøder) i højeste kurs i begge grupper – særligt er fleksibiliteten, der ligger i et online webinar, vigtigt for landmændene. Det er vigtigt for begge grupper at kunne stille spørgsmål

til eksperterne – måske en grund til, at der kun er få landmænd, der specifikt efterspørger video og podcasts.

Brugerforslag (uddybte i bilag 1):

- Webinarer/videomøder
- Møder for landmænd på rådgivningscentre: Nyeste jura gennemgået
- Kurser og workshops i jura
- Podcasts og video

Konklusion

”Yd hjælp til selvhjælp i akutte situationer”. Det må være konklusionen på undersøgelsen af, hvordan SEGES kan gøre jura mere brugervenlig for landmænd og rådgivere. Både landmænd og rådgivere ønsker større tilgængelighed for materiale, der muliggør selv at finde svar på spørgsmål, så man ikke er afhængig af andre.

Både rådgivere og landmænd udtrykker tilfredshed med SEGES’ udbud af information til løbende orientering i jura - her er nyhedsbrevene uundværlige for både landmænd og rådgivere. Der er dog behov for mere ”hjælp til selvhjælp”, når akutte juridiske spørgsmål melder sig.

Landmænd er vant til at klare mange ting selv og vil det gerne – tabel 2 viser, at de først og fremmest tager sagen i egen hånd, når de har et akut juridisk spørgsmål, typisk ved søgning på internettet. Derfor er lettilgængeligt og letforståeligt online materiale vigtigt.

Rådgiverne gør stor brug af netværk, men hvis det online tilgængelige materiale er opdateret og mere uddybet, vil behovet for at bruge eksperter/netværk formentligt mindskes.

Både rådgivere og landmænd har udfordringer med at finde svar på akutte spørgsmål af flere grunde. Dels henviser begge grupper til, at søgefunktionen på landbrugsinfo.dk ikke fungerer optimalt og foreslår bl.a. en stifunktion til søgning. Og dels udtrykkes der behov for et praktisk aspekt af jura. Praktiske eksempler, cases, FAQ og retsafgørelser kan være med til at give en dybere forståelse af juraen og mindske gråzoner og uklarheder.

Desuden ville det afhjælpe begge grupper at have adgang til online skabeloner på kontrakter og en kalenderoversigt med skæringsdatoer for fx tilskudssøgning.

Bilag 1: Brugernes forslag i den kvalitative undersøgelse

Denne tabel opsummerer ALLE forslag fra den kvalitative undersøgelse (telefoninterviews) til at gøre jura mere brugervenligt. Forslagene stammer fra 7 landmænd og 5 rådgivere. I tabellen angives, hvor mange informanter der uafhængigt af hinanden har stillet forslaget. Til sidst opsummeres nogle af de forslag, som informanterne i den kvantitative undersøgelse har nævnt i kommentarer.

Forslag	Efterspørgsel	Begrundelse
Landbruginfo.dk		
Bedre søgefunktion	Rådgiver 4 Rådgiver 3 Landmand 1 Landmand 2 Landmand 3 Landmand 4 Landmand 5 Landmand 7	Behovet for jura er ofte akut, man har ikke tid til at forholde sig til det løbende. Derfor er en god søgefunktion alfa og omega. Pt giver søgeord ikke altid de relevante artikler, selvom man ved, at artiklerne er der. Derfor bruger de andre sider, fx Retsinformation eller Google.
Elektronisk opslagsværk (samling) udelukkende med opdateret jura	Rådgiver 3 Rådgiver 4 Landmand 3	Søgning og orientering i jura er tidskrævende. Ofte skal man orientere sig i fire forskellige lovgivninger og sortere efter dato. Man er konstant i tvivl, om man sidder med nyeste jura/om det er opdateret. Rådgivere har stort ansvar, så opdateret viden er vigtig.
Stier til at lette søgningen	Rådgiver 3	Sti som alternativ til nøgleordssøgning via søgefeltet. En sti kunne være Husdyr → Frilandsgrise → regler vedr. hold af frilandsgrise
"Kursus" i søgning på landbrugsinfo.dk	Landmand 4	Forslag til nyhedsbrev: "Guide: Sådan søger du på landbrugsinfo"
Favorit-artikler (stjernemarkerede)	Landmand 3	Hvis der er gode artikler på landbrugsinfo, gemmer han dem i pdf, fordi det er så svært

		at finde dem igen. Efterspørger personlig online mappe til favoritartikler.
Samling af retsafgørelser	Rådgiver 3 Rådgiver 4 Rådgiver 5 Landmand 2	<i>"Jura er formuleret i brede vendinger, så det er ofte praksis, der afgør, hvordan jura skal fortolkes. Derfor er afgørelserne vigtige."</i> (Rådgiver 5).
SEGES' kommentarer til miljøklagenævnssafgørelser	Rådgiver 3	<i>"Ofte forstår man ikke afgørelserne, så begrebsdefinition og kommentarer til afgørelserne ville være rart. Én gang om året gennemgår SEGES på et kursus nogle afgørelser, det er guld værd!"</i>
Online eksempler på fx forpagtningskontrakter (10-15 skabeloner)	Landmand 3	Man er ofte i sidste øjeblik med kontrakter og har brug for inspiration til dem.
Chat-funktion på landbrugsinfo.dk	Rådgiver 3 Landmand 1	Miljøstyrelsen har Help Desk, som er god hjælp.
Spørgsmål og svar/FAQ	Rådgiver 3 Landmand 1	Vil gerne se, hvad andre spørger om, og hvad SEGES juristernes svar er. Muliggør selv at kunne finde svar ved behov.
Offentliggørelse af responsumsager	Rådgiver 3	Man glemmer aldrig andres fejl, og hvis man læser om dem, husker man det bedre, end hvis man har læst loven.
Artikler		
Flere praktiske eksempler og cases	Rådgiver 1 Rådgiver 4 Rådgiver 5	Teori er en ting, praksis noget andet. Eksempler og cases fra virkeligheden gør det lettere at forstå jura.
Lettere sprog: Mere personligt, mindre indforståethed	Rådgiver 4	Artiklerne opfattes meget teoretiske, og der efterspørges et lettere og mere lettilgængeligt sprog
Materiale		
Simpel juridisk information (fx let artikel/folder/pjece), som rådgivere kan give direkte	Rådgiver 1 Rådgiver 5	Landmænd har svært ved at forstå de lange artikler på landbrugsinfo.dk. Så skal

videre til landmænd – fysisk eller digitalt		rådgiverne bruge tid på selv at koge en tekst ned, så landmanden forstår det. Rådgiver 1 udskriver ofte info eller gemmer som pdf og giver videre til landmand. Rådgiver 5 efterspørger indhold, der let kan deles på landboforeningens egen side.
Læring		
Kurser eller workshops i jura	Rådgiver 1 Rådgiver 5	SEGES kan udbyde workshops eller "sidste nyt-kurser" af 3-4 timers varighed. Dog vigtigt, at SEGES kommer rundt til afdelingerne, fordi transporttiden er afgørende.
Webinarer/videomøder	Rådgiver 3 Rådgiver 5 Landmand 4 Landmand 5	Aktuelle emner som ny jura eller interessante afgørelser. Hvordan: Webinar på 15 min. oplæg og 15 til spørgsmål. Skal ligge i arbejdstiden, så man kan samles en flok kolleger og deltage sammen i et mødelokale og konferere. Må gerne varsles samme uge, da de fleste kan finde 30 min. til det. Begrænset antal deltagere, så man kan stille spm (Revi Tax som inspiration). Landmand efterspørger emner ala "ny overenskomst på elever" gennemgået.
Møder på rådgivningscentrene	Landmand 2	Ala borgermøde, et par timers varighed
Nyhedsbreve		
Enkel præsentation – flere tabeller, faktabokse osv.	Rådgiver 2 Landmand 5	Det er blevet meget bedre gennem de sidste årtier, men der kan skrues endnu mere op for brugervenligheden
Målret nyhedsbrev til hhv. rådgiver og landmand	Rådgiver 5	Rådgiver 5: Rådgivere ønsker mere uddybende information, end landmændene. Derudover er nogle emner mere interessante for landmænd –

		fx alt hvad angår økonomi (besparelser/arealstøtte).
Tydelige og konkrete overskrifter	Landmand 2 Landmand 4	<i>"Overskrifter er guld værd!"</i> (landmand 4). Hvordan: Ikke noget som "ansættelsesforholds paragraf XX ændret", men "ferieloven ændret"!
Letforståeligt sprog	Landmand 2 Landmand 3	Brugeren skal være i centrum. Færre fagtermer/mindre indforståethed. <i>"Det må være målet, at det man sender ud bliver læst og forstået."</i>
Kanaler		
Sociale medier (LinkedIn og Facebook)	Rådgiver 5 Landmand 5	Vil gerne se dagsaktuelle nyheder på SEGES' LinkedIn (TVC advokatfirma som inspiration).
Andet		
Mere juridisk information omkring mink	Rådgiver 3	Der er et stort tomrum ved SEGES ift. viden om mink
Nøglerådgiverkoncept	Landmand 1	Man skal kontaktes ved relevant jura. Så skal man ikke selv følge med i jura. Hvordan: Landbrug Nord har et koncept, hvor en rådgiver er tilknyttet fx 50 landmænd, følger med og kontakter, hvis der er noget af relevans.

Bilag 2: Yderligere forslag fra den kvantitative undersøgelse

- At jura altid er opdateret på landbrugsinfo.dk
- Bedre søgefunktion på landbrugsinfo.dk
- Samling af retsafgørelser på landbrugsinfo.dk
- Oversigt/kalender med fx skæringsdatoer på landbrugsinfo.dk
- Praktiske eksempler og cases dom uddybning af jura
- Letforståeligt sprog, mindre indforståethed (nævnes meget af landmændene)
- Simpel visning i artikler og nyhedsbreve (faktabokse, diagrammer, tabeller, etc.)
- Skarpe kortfattede konklusioner i artiklerne
- Andre kanaler:
  - o Video om specifikt juridisk emne (14/145 landmænd efterspørger det og 1/25 rådgivere)
  - o Podcast om specifikt juridisk emne (5/145 landmænd og 1/25 rådgivere efterspørger det)